

Stichting Orkater

Geadviseerd subsidiebedrag: € 671.375

Gevraagd subsidiebedrag: € 671.375

Over de instelling

Stichting Orkater (hierna: Orkater), ontwikkelinstellingen, Amsterdam

Orkater is ontstaan uit muziektheatercollectief Hauser Orkater, dat werd opgericht in 1972. Zowel het collectieve werken als het integreren van muziek en theater zijn kenmerkend voor deze instelling. Orkater maakt sinds vier jaar deel uit van de categorie Ontwikkelinstellingen met De Nieuwkomers, het talentontwikkelprogramma gericht op vernieuwend muziektheaterrepertoire. Jaarlijks komen er onder de vlag van De Nieuwkomers twee producties tot stand. Nieuwe makers ontwikkelen niet alleen hun eigen signatuur maar draaien ook mee in de reguliere Orkater-producties. Op die manier vindt er creatieve kruisbestuiving plaats en krijgen jonge talenten de kans een netwerk op te bouwen.

Subsidieadvies

De aanvraag voldoet aan de eisen als bedoeld in artikel 3.47 van de Regeling op het specifiek cultuurbeleid.

De Raad voor Cultuur (hierna: raad) adviseert Orkater een subsidiebedrag toe te kennen van € 671.375.

Beoordeling

Artistieke/inhoudelijke kwaliteit van de kernactiviteiten

In de subsidieperiode 2021 - 2024 ondersteunde Orkater binnen de afdeling voor talentontwikkeling De Nieuwkomers vier collectieven, bestaande uit zestien jonge theatermakers. Gezamenlijk produceerden zij vijf voorstellingen, die 153 keer werden gespeeld in 36 theaters door het hele land. De raad is positief over de artistiek-inhoudelijke kwaliteit van deze producties van de talentontwikkelingstak van Orkater. Hij beschouwt de instelling als aanjager van vernieuwend muziektheater in Nederland.

De talentontwikkeling geschiedt in een weldoordacht traject, dat begint met genre-onderzoek en conceptontwikkeling, waarbij steeds wordt gezocht naar een relatie met actuele maatschappelijke vraagstukken. Pas in de tweede fase gaan De Nieuwkomers aan de slag om een voorstelling te maken. De raad ziet de meerwaarde van de koppeling van talenten aan een vaste begeleider en het principe van 'slow producing'. De tijd en ruimte die

makers krijgen voor het ontwikkelen van een eigen artistieke identiteit, betaalt zich in de ogen van de raad uit in voorstellingen van hoge kwaliteit.

Ook de ondersteunende functies die noodzakelijk zijn voor de totstandkoming van een productie worden meegenomen in het traject. De betrokkenheid van de vaste partners van de Theateralliantie bij de selectie van talenten leidt ertoe dat jonge makers al vroeg in gesprek gaan met theaterdirecteuren en programmeurs door het land en zo aan hun eigen netwerk kunnen werken. Collectieven die uitstroonden, zoals in de subsidieperiode 2021 - 2024 Konvooi en Sir Duke, hadden op dat moment vaak al een naam en een eigen publiek opgebouwd. Dat nieuwe makers kunnen meeliften op het sterke merk van Orkater bewijst volgens de raad de meerwaarde van de organisatiestructuur.

Muziektheater blijft de kern waar het om draait bij De Nieuwkomers. Toch streeft de instelling steeds naar een verbreding van het makerschap van de talenten. Zo worden de meesten van hen aangemoedigd om zich, naast het acteren en musiceren, ook te bekwamen in het schrijven, filmmaken of componeren. De raad is onder de indruk van deze interdisciplinaire maakpraktijk, waarin de experimentele cross-overs op verfrissende wijze tot stand komen.

In september 2021 trad de nieuwe algemeen directeur aan, die samen met de zakelijk directeur het roer overnam van Marc van Warmerdam, die veertig jaar de leiding had over Orkater. Dat deze overgang probleemloos is verlopen, is een grote verdienste van zowel de vertrekkende als de nieuwe directie. De tweehoofdige directie heeft voor de subsidieperiode 2025 - 2028 een nieuwe koers uitgezet, die moet leiden tot meer samenhang in de programmering en meer diversiteit bij de makers. De instelling wil zich, zowel bij het kerncollectief als bij De Nieuwkomers, concentreren op makers van kleur, vrouwelijke makers en midcareer makers. Tevens zal Orkater zich beperken tot nieuw geschreven repertoire.

Zo zullen tussen 2025 en 2028 vier nieuwe collectieven starten binnen De Nieuwkomers, die in totaal acht nieuwe producties zullen creëren. Daarnaast staan er twee genre-onderzoeken op het programma, die moeten resulteren in twee producties met elk veertig speelbeurten. De raad ziet deze plannen met vertrouwen tegemoet. Bijzonder geïnteresseerd is hij in een rondreizend residentieprogramma dat in subsidieperiode 2025 - 2028 zal starten, in een internationale samenwerking met theaters in Tallinn, Antwerpen en Praag. Dit stelt de jonge makers in staat hun horizon letterlijk te verbreden.

Maatschappelijke betekenis

Een van de doelstellingen van Orkater is het publiek aan het denken te zetten en zijn blik op de wereld te verruimen. De instelling slaagt daar goed in. Makers binnen het gezelschap betonen zich zonder uitzondering geëngageerd met producties over urgente, actuele kwesties. Ook bij De Nieuwkomers is de maatschappelijke relevantie van de voorstellingen in het algemeen hoog.

In de subsidieperiode 2021 - 2024 heeft Orkater een programmamanager aangesteld die zich toelegt op het organiseren van publieke verdiepingsprogramma's. Dit resulteerde onder andere in een serie debatten over persvrijheid, in samenwerking met De Balie in Amsterdam, naar aanleiding van de voorstelling 'De meester en Margarita'. Hoewel de raad deze contextprogrammering toejuicht, constateert hij dat sommige van de genoemde voorbeelden in de aanvraag geen betrekking hebben op de producties van De Nieuwkomers maar op reguliere Orkater-voorstellingen. Het totale aantal samenwerkingspartners is nog beperkt. De instelling beschouwt dit zelf ook als aandachtspunt voor de komende vier jaar.

Daarnaast wil Orkater zich in subsidieperiode 2025 - 2028 expliciet gaan richten op verhalen van onderbelichte groeperingen. Steeds meer groepen in de samenleving voelen zich ongezien en ongehoord, stelt Orkater. Door empathie en tolerantie te bevorderen, wil het gezelschap bijdragen aan de *sense of belonging* van deze gemeenschappen. De raad waardeert het dat Orkater/De Nieuwkomers haar verantwoordelijkheid pakt in dit voortgaande maatschappelijk gesprek.

Op het gebied van educatie heeft de instelling in subsidieperiode 2021 - 2024 een groot aantal workshops aangeboden aan leerlingen in het voortgezet onderwijs. In de aanvraag stond niet beschreven in hoeverre de jonge makers van De Nieuwkomers bij deze activiteiten werden betrokken. Evenmin kreeg de raad inzicht in de educatieve ambities van De Nieuwkomers voor de komende vier jaar.

Orkater merkt in haar aanvraag op dat er 'een duidelijke toename' zichtbaar is van makers met een diverse achtergrond binnen het totale aantal aanmeldingen voor De Nieuwkomers. De instelling streeft naar een collectief dat divers is op het gebied van leeftijd, culturele achtergrond, gender, opleiding, werkervaring en kunstdiscipline. Hieraan koppelt ze concrete doelen. Deze diversifiëring was de afgelopen jaren al duidelijk zichtbaar in de producties van De Nieuwkomers.

Op het gebied van de diversiteit van het eigen personeelsbestand mist de raad dergelijke concrete streefcijfers. Wel geeft Orkater aan de sollicitatieprocedures te hebben aangepast, teneinde een diversere groep sollicitanten aan te boren. Met een externe HR-adviseur zullen de functieomschrijvingen en de wervingskanalen kritisch tegen het licht worden gehouden. Personeel, freelance medewerkers en makers worden bijgeschoold over diversiteit en inclusie door middel van inspiratiesessies en trainingen. Al met al beschrijft Orkater uitgebreid hoe de code Diversiteit & Inclusie wordt toegepast met betrekking tot personeel, programma en partners.

De instelling is in de aanvraag voldoende ingegaan op de toepassing van de kernwaarden van de Fair Practice Code, zoals solidariteit, duurzaamheid en vertrouwen. Orkater is aangesloten bij de cao Toneel en Dans, en neemt deel aan sectorbreed overleg via de NAPK/Auteursbond, Kunsten '92, DaThO en Nieuw Geneco. Voor de toekomst formuleert Orkater heldere en goed toegelichte plannen, met name op het gebied van het vrijmaken van meer betaalde voorbereidingstijd voor de makers. De raad juicht dit initiatief toe.

Veiligheid op de werkvloer wordt geborgd met een uitgebreid gedragsprotocol dat jaarlijks wordt besproken met de vaste medewerkers en met de makers. In deze gesprekken komen onderwerpen als sociale veiligheid, omgangsvormen en het functioneren van de vertrouwenspersoon aan bod.

Toegankelijkheid

De producties van De Nieuwkomers trokken in de subsidieperiode 2021 - 2024 meer dan 18.000 bezoekers. Dat is een groei van 15 procent, waarbij met name het aandeel nieuw en jong publiek toenam. Ook wat betreft de culturele diversiteit van het publiek zijn goede stappen gezet. Sinds 2017 doet Orkater doorlopend publieksonderzoek in samenwerking met marktonderzoeker Motivaction om dit te monitoren.

Omdat de producties van De Nieuwkomers vaak over maatschappelijk relevante onderwerpen gaan, genereerden ze regelmatig brede journalistieke aandacht. De komende jaren wil de instelling haar bereik verder vergroten door contact te leggen met nieuwe platforms. Om dit te bewerkstelligen neemt Orkater dit als standaardstap op in het marketingplan.

Makers worden gestimuleerd om tijdens de onderzoeksfase het gesprek aan te gaan met hun beoogde publiek. Ook de contextprogrammering kan bijdragen aan een sterke band met de toeschouwers. Datzelfde geldt voor de samenwerking met de alliantiepartners, die een aantal vaste speelplekken in het land waarborgt. De raad mist in de aanvraag een reflectie op digitalisering als middel om de toegankelijkheid te vergroten.

Voor mensen met een visuele beperking creëert Orkater sinds 2022 speciale voorzieningen, in een vaste samenwerking met Stichting Komt het zien! Tot nu toe gebeurde dat voornamelijk bij locatievoorstellingen, maar in de komende jaren wil de instelling dit bij alle grotezaalvoorstellingen mogelijk maken. Er wordt ook gewerkt aan mogelijkheden voor mensen met een auditieve beperking. Dit zijn welkome stappen in het streven om zoveel mogelijk drempels bij theaterbezoek weg te nemen.

Bedrijfsmatige gezondheid

Op grond van de kengetallen (liquiditeit, solvabiliteit en weerstandsvermogen) in de jaarrekening 2022 constateert de raad dat Orkater een financieel gezonde organisatie is met een laag risico dat de activiteiten niet kunnen worden uitgevoerd bij tegenvallende inkomsten. Net als in subsidieperiode 2021 - 2024 beoogt de instelling ten minste 29 procent aan eigen inkomsten te verwerven. Deze inkomsten moeten komen uit publieksinkomsten, coproducties en cofinanciering, verhuur van een deel van het pand en aanvullende private fondsen.

Behalve talentontwikkelaar is Orkater ook productiehuis. Voor de activiteiten van het productiehuis vraagt de instelling subsidie aan bij het Fonds Podiumkunsten, voor de talentontwikkeling bij het ministerie van OCW. Dit is dezelfde constructie als in de huidige subsidieperiode.

Orkater heeft een tweehoofdige directie en een raad van toezicht die jaarlijks gesprekken voert met de directieleden. Over de toepassing van de principes uit de Governance Code Cultuur is de instelling niet overal even duidelijk. Wel heeft Orkater enkele heldere doelen geformuleerd voor de subsidieperiode 2025 - 2028. De raad onderschrijft het streven naar meer diversiteit in de raad van toezicht.

Geografische spreiding

Orkater is gevestigd in Amsterdam. Binnen de categorie Ontwikkelinstellingen zijn er meer aanvragers dan beschikbare plekken. Een goede geografische spreiding kan worden gerealiseerd op basis van afweging van de vestigingsplaats van de aanvragers.